

Innst. 274 L

(2009–2010)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Prop. 102 L (2009–2010)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om endringer i lov 15. mai 1987 nr. 21 om film og videogram

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innledning

Kulturdepartementet gjør framlegg til lov om endringer i lov 15. mai 1987 nr. 21 om film og videogram. Framlegget inneber at konsesjonsordninga for omsetning av videogram i næring blir oppheva.

1.2 Departementets vurdering

1.2.1 Konsesjonsordningen

I høringsnotatet la departementet til grunn at ei konsesjonsordning på medieområdet er eit inngripende verkemiddel som berre bør nyttast der sterke samfunnsmessige omsyn tilseier dette. Departementet viste til at både den kulturpolitiske og den kontrollpolitiske grunngevinga for konsesjonsordninga var vesentleg svekka, og konkluderte difor med at ordninga bør opphevast.

Fem av høringsinstansane stør framlegget. Ingen av høringsinstansane går uttrykkeleg mot framlegget frå departementet.

Departementet viser til at regler som hindrar fri etablering av kanalar ut i det offentlege rommet, til dømes konsesjonsordningar på medieområdet kopla med krav til innhaldet i tenesta, i utgangspunktet er omfatta av forbudet mot «Forhaandscensur og andre forebyggende Forholdsregler» i Grunnlova § 100. Under stortingsdebatten om grunnlovsendinga uttalte likevel fleirtalet at:

«Samtidig er flertallet av den oppfatning at de meget få og lite vidtrekkende forhåndskontrollordninger som gjelder pr. i dag, som Filmtilsynet, registreringsordningen for videogrammer, kravene i konsesjonsordningene for kringkasting og muligheten for i spesielle tilfeller å gripe inn med midlertidig forføyning mot ytringer som er under trykking, fortrinnsvis ikke skal måtte endres som følge av selve grunnlovsbehandlingen.

...
Når det gjelder dagens ordning med at kommunene kan sette krav til innholdet i tilbudet som vilkår for å kunne vise eller omsette film og videogram i næring, antar flertallet at dette vil komme i konflikt med formuleringen i alternativ 1. Dersom alternativ 1 vedtas, vil det bare være anledning til å sette krav som har til hensikt å 'beskytte Børn og Unge imod skadelig Paavirkning fra levende Billeder'.»

På bakgrunn av dette gjekk regjeringa i Ot.prp. nr. 72 (2005–2006) inn for å oppheve høvet til å knytte vilkår til videogramkonsesjonar. Framlegget fekk støtte i Stortinget og lovendinga vart sett i kraft 1. januar 2007. Konsekvensen er at kommunane ikkje lenger kan fastsetje konsesjonsvilkår med krav til tilbodet hos videogramforhandlarar, til dømes om ei viss mengd barnefilmar, norskspråkelege filmar e.l. Departementet legg til grunn at konsesjonsordninga med dette i praksis har mist si kulturpolitiske grunngeving.

Det andre omsynet bak ordninga har tradisjonelt vore kontroll med videobransjen av omsyn til vern av barn og unge. Etter departementets vurdering er det grunn til å tru at konsesjonsordninga i liten grad blir nytta som kontrollinstrument i praksis.

Det er også grunn til å tru at konsesjonsordninga i nokre tilfelle ikkje blir praktisert etter lova.

Departementet legg difor til grunn at også den kontrollpolitiske grunngevinga for konsesjonsordninga er vesentleg svekka.

Krav om konsesjon inneber at ei viss type verksemd er forbode, med mindre det er gitt eit uttrykkeleg løyve frå det offentlege. Ei konsesjonsordning er difor ei svært inngripande form for regulering, og proporsjonalitetsomsyn tilseier at slike ordningar berre bør nyttast når viktige samfunnsmessige omsyn tilseier det. Dette gjeld særleg på medieområdet, der ei konsesjonsordning typisk vil innebære innskrenka høve til å formidle visse former for ytringar. Sidan både den kulturpolitiske og kontrollpolitiske grunngevinga for konsesjonsordninga er sterkt svekka, meiner departementet at det ikkje er grunnlag for å oppretthalde ordninga.

Kulturdepartementet går difor inn for å oppheve konsesjonsordninga for omsetning av videogram i næring.

Departementet gjer i denne omgang ikkje framlegg om å endre konsesjonsordninga for framsyning, dvs. «kinokonsesjon». Departementet viser til at stortingsfleirtalet under handsaminga av Ot.prp. nr. 72 (2005–2006) ønskte å oppretthalde konsesjonsordninga for framsyning og høvet til å knyte kulturpolitisk grunngitte vilkår til slike konsesjonar. Fleirtalet viste til at «... marknadstilhøva fleire stadar gjer det vanskeleg for kommunane å bevare eit kinotilbod med tilstrekkeleg breidd og kvalitet utan at det kan stilles vilkår om innhaldet i kinoane sitt programtilbod», jf. Innst. O. nr. 15 (2006–2007).

1.2.2 Aldersgrenser

I høyringsutkastet gjekk departementet inn for å oppretthalde kravet om at forhandlarar må sikre at videogram ikkje blir omsett til personar som ikkje har nådd aldersgrensa for videogrammet. Derimot foreslo departementet å oppheve kravet om at den som omset videogram må ha fylt 18 år.

Departementet har forståing for innvendingane frå høyringsinstansane mot å oppheve aldersgrensa for fysisk omsetning og legg til grunn at problemet i hovudsak gjeld elektronisk omsetning. Samstundes meiner departementet at det kan bli unødvendig komplisert og vanskeleg å handheve ein regel om at den som omset må ha nådd aldersgrensa på det konkrete videogrammet. Departementet gjer difor framlegg om å oppretthalde regelen, men at han blir avgrensa til «omsetning over disk».

Ved sal eller utleige av videogram i butikk e.l. vil det dermed såleis framleis gjelde ei aldersgrense på 18 år for den som står for omsetninga. For elektronisk omsetning over Internett, kabelnett, mobilnett e.l. vil det ikkje gjelde noko tilsvarende krav. Det same vil gjelde tradisjonelt postordresal. Departementet legg til grunn at dette tek vare på føremålet med dagens regel.

Sjølv om konsesjonsordninga blir oppheva, meiner departementet det er viktig å oppretthalde regelen

som pålegg videoforhandlarar å sikre at aldersgrensene for videogram blir overheldt, jf. § 2 femte ledd, andre punktum. Departementet gjer difor framlegg om å flytte denne regelen til ein ny § 9 om «Aldersgrenser ved omsetning av videogram».

1.2.3 Andre endringer

Fleire av reglane i film- og videogramlova viser til straffelova § 204 om pornografi og § 382 om grove valdsskildringar.

I utgangspunktet ramma § 204 i straffelova frå 1902 både barnepornografi og annan pornografi. Ved lov av 20. mai 2005 nr. 29 (jf. Ot.prp. nr. 37 for 2004–2005) vart det tatt inn ein ny § 204a om kjønnslege skildringar som gjer bruk av barn. Føremålet var å tydeleggjere at slike skildringar skil seg frå annan pornografi ved at det er tale om attgiving av seksuelle overgrep mot barn. Ved ei inkurie vart tilvisingane til straffelova § 204 i film- og videogramlova på dette tidspunktet ikkje endra tilsvarende.

Kulturdepartementet gjer difor framlegg om å ta inn i film- og videogramlova ei tilvising til § 204a i straffelova av 1902.

2. Komiteens merknader og tilråding

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Gunn Karin Gjøl, Gunn Olsen, Kåre Simensen og Arild Stokkan-Grande, fra Fremskrittspartiet, Solveig Horne, Øyvind Korsberg og Ib Thomsen, fra Høyre, Linda C. Hofstad Helleland og Olemic Thommessen, fra Sosialistisk Venstreparti, Gina Knutson Barstad, fra Senterpartiet, Christina Nilsson Ramsøy, og fra Kristelig Folkeparti, Øyvind Håbrekke, slutter seg til regjeringens forslag til endringer i lov 15. mai 1987 nr. 21 om film og videogram, og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i lov 15. mai 1987 nr. 21 om
film og videogram

I

I lov 15. mai 1987 nr. 21 om film og videogram blir det gjort følgjande endringer:

§ 2 første ledd skal lyde:

Framsyning av film eller videogram i næring må ikkje skje utan løyve frå kommunestyret eller den kommunestyret har gitt *fullmakt*.

§ 2 andre ledd andre punktum skal lyde:

Løyvet kan nektast eller trekkjast attende dersom løyvehavaren bryt reglar i denne lova eller i forskrifter til denne lova, straffelova §§ 204, 204 a eller 382 eller bryt vilkår som er sette ved tildeling av løyvet.

§ 2 femte ledd blir oppheva. Noverande sjette ledd blir nytt femte ledd.

§ 4 tredje ledd skal lyde:

Medietilsynet må ikkje godkjenne for framsyning i næring bilete som tilsynet meiner strir mot § 13a eller straffelova §§ 204 a eller 382.

§ 7 andre ledd tredje og fjerde punktum skal lyde:

Eit videogram som Medietilsynet meiner er i strid med reglane i straffelova §§ 204, 204 a eller 382 kan ikkje registrerast. Det same gjeld videogram som er funne rettsstridig ved dom, vedteke førelegg eller som etter avgjerd av påtalemakta eller tingretten skal inndragast eller sperrast fordi det er eller kan vere i strid med reglane i straffelova §§ 204, 204 a eller 382.

Ny § 9 skal lyde:

§ 9 Aldersgrenser ved omsetning av videogram

Det kan ikkje omsetjast videogram til personar som er yngre enn den aldersgrensa som er sett av distributøren.

Ved omsetning av videogram over disk skal den som omset videogram til kunden, ha fylt 18 år.

§ 14 første ledd første punktum skal lyde:

Ansvarleg leiar for eit distributørfirma kan straffast med bot eller fengsel opptil tre månader om han i næring omset videogram som han kunne straffast for etter §§ 204, 204 a eller 382 i straffelova om han hadde kjent til innhaldet.

§ 15 første ledd skal lyde:

Den som driv omsetning av film eller videogram som er sperra eller inndrege som stridande mot §§ 204, 204 a eller 382 i straffelova for mindre enn 15 år sidan, kan straffast med bot eller fengsel opptil tre månader. Medverknad blir ikkje straffa.

§ 16 første ledd skal lyde:

Ein film eller eit videogram som heilt eller delvis er i strid med §§ 204, 204 a eller 382 i straffelova, kan ved dom inndragast utan omsyn til om nokon kan straffast.

II

Lova gjeld frå den tid Kongen fastset.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 27. mai 2010

Gunn Karin Gjøl

leder

Øyvind Korsberg

ordfører

